

שבתאי קלמנוביץ הוא איש מבריק, מקסים, כובש לבבות, חובב־תענוגות. האם הוא גם מרגל שתול?

ציון צפירי העולם הזה

אותו לירי מגע גלוי עם סוכנים ידועים של הק"ב.
פרט מעניין: קלמנוביץ ביקר ב־מיסגרת עסקיו גם כב־רית־המועצות. כל זה אינו רגיל לגבי מרגל מיקצועי מאומן.

אנשי הק"ב

אחרי שבא לארץ, עסק קלמנוביץ ביצירת תחילה בפעולה למען מפלגת העבודה, בייחוד בקרב העולים מברית־המועצות. הוא התחבב על גולדה מאיר, שראתה בו את האיש המתאים כדי לרכוש את קולות העולים הסוב־ייטיים למען המפלגה. היה לו משרד במרכז מפלגת־העבודה ברחוב הירקון. פרט פיקנטי: באותם הימים הכיר את היחצנית מירי זיכרוני, אשתו של מי שעתיד היה להיות פרקליטו בעסקים בינלאומיים, ועתה סניגורו חתום־השפתיים («איני יכול להגיב על כך»). קלמנוביץ ביקש ממירי זיכרוני לנהל יחסי־ציבור לפעולתו למען ה־מפלגה. זיכרוני סירבה, מכיוון שהיא עוסקת בעולם־הבידור, לא בעניינים פוליטיים.

פצצת השבתאי

דימוניים לגמרי. הוא תואר כמי שחולל הפיכה בסיריה־ליאונה, ונקשר לעסקים רבים לא־לו. במרכז הפרשה עומדת אישיות בל־תירגילה. מבחינות רבות, היא מתאי־מה לדמות הקלאסית של מרגל מיק־צועי. האיש נולד בקובנו שבליטא לפני

חשיפתו של מרגל. אין זה מועיל לאינטרסים של המדינה, וזה מוזק לחקירה. היה ברור כי השב־כ השתמש במיק־רה זה כדי לשקם את תרמיתו בעיני הציבור.

בחודשים האחרונים הוכחה תרמית זו קשות. פרשת האוטובוס בקו 300, גילויי השקרים של ראש־השב־כ ופרי־שת החנינות, פרשת נאפטו, ההוראה בכך כי השב־כ נהג באופן קבוע להפי־עיל שיטות של עינויים גופניים ולשקר בבתי־המשפט, ובאחרונה — המחל־המונומנטלי של השב־כ בחיזוי ההתקו־ממות בשטחים הכבושים (ראה הנו־ן) — כל אלה פגעו קשה בתרמיתו של הגוף שעשה לעצמו בעבר יחסי־ציבור מוצלחים.

הפירסום של פרשת קלמנוביץ בא־חדש את ההילה. הוא בא גם להזכיר לציבור כי השב־כ אינו עוסק רק בחזית הפלסטינית, אלא גם ממונה על הריגול הנגדי בכלל, והטיפול בריגול הסוב־ייטי בפרט.

זה גם מוריד את התעניינות הציבור מן הקטל בשטחים הכבושים.

מעל לחוק

על המיזבת הזה גם הופרו כל כל־לי הסוב־יודיציה. קלמנוביץ הור־שע בפירסומים עוד לפני שהוגש נגדו כתב־אישום. הכל דיברו עליו כעל מרגל שתול, שפעל במשך שנים רבות בארץ, כאילו זה דבר מוכח וסופי.

עלה על כולם שר־הביטחון, יצחק רבין, שגם הוא זקוק באופן רחוף לשקיום התרמית. הוא הכריז כי אין זה המרגל הראשון שנחשף בשנים האחרונות על־ידי זר־

קלמנוביץ. ברור כי כתבה יסודית כזאת אין מכינים תוך דקות. עברו עליה כבר בשעה 8 בערב, ביום הראשון, הותר לפרסם כי שבתאי קלמנוביץ, איש־עסקים ידוע, נאסר לפני כמה שבועות בחשד של ריגול למען המודיעין הסוב־ייטי.

בשעה 9 בערב פתחה הטלוויזיה את מהדורת־החדשות שלה בסיפור ארוך ומפורט על אישיותו ותולדות־חיו של

בת־חורגת ליאנה ברוך עיסקי סרטים

הנשיא מוכמו ואשתו חנה פנישה בסטוס שלא היתה

אחרי פליטת קטן במפלגתו של ייגאל הורביץ, עבר קלמנוביץ לעבוד למען שמואל פלאטשרוון, והיה גם מזכירו בכנסת. פלאטו, שיש לו כישרון מיוחד להסתבך בעסקים מפוקפקים

42 שנים. הוא הגיע ארצה ב־1971, וטען כי אביו נאבק במשך 12 שנים על זכותו לעלות. הוא מתואר על־ידי כל מכריו כאישיות־מקסימה וככובש לבבות. הוא איש פתוח, חם, רוכש

מבחינה מסויימת מתאים קלמנוביץ לדמות הקלאסית של רב־מרגל שתול. אך יש בסיפורו כמה חריגות מוזרות משיטתו של מרגל

מכל הסוגים, התרשם מאוד מעוורו־יש לו ראש לעסקים, החליט, והתחיל לשתף אותו בעסקיו חובק־העולם. כתעלול של יחסי־ציבור רצה פלא־טו לעסוק אז בחילופ־שבויים, נושא המושך תמיד סיקור תיקשורתי נרחב. קלמנוביץ עסק בפרשה מוזרה של חילופ־שבויים, כשבצד האחר עומד צעירי־ישראלי בשם מירון מרקוס שני־אסר במוזאמביק, בצד השני סוכן אמי־ריקאי, ובצד השלישי מרגל סובייטי חשוב. העיסקה יצאה לפועל.

במיסגרת זו בא קלמנוביץ במגע עם עור־הדין המיזרח־גרמני וולפגאנג פוגל, שעסק כבר קודם לכן בתיווך של חילופ־שבויים. הכל תיחשו אל פוגל כאל שליח של הק"ב — וזהו הרבר

ידידים וידידות בקלות, אוהב לחיות, אוהב בתי־מלון יקרים, מיסעדות יק־רות, בגדים יקרים וטיסות במחלקה הראשונה, מפזר כספים ביר רחבה, אך איננו פליי־בוי. כל זה מתאים למרגל, החי בסכנה מתמדת, ושהוא על כן אישיות חריגה, בלתי־שיגרתית, שופע־קסם וחי את חיי היום, מכלי לראוג למחר. בכך דומה קלמנוביץ לכמה מן הרמויות הקלאסיות של עולם־הריגול בעולם.

מאידך יש בסיפור שלו כמה וכמה פרטים חשובים, הסותרים את שיטת־הפעולה הרגילה של מרגל. למשל: הקשרים הגלויים שלו עם העולם הקור־מוניסטי, פעילותו הגלויה שהביאה

עות־הביטחון, קבע שווה הצלחה גדו־לה, והוסיף כי הריגול הסובייטי מוסר את המידע שלו לסוריה וללוב.

כל זה הוא הפרה ברורה של החלטת השופט, שאסר פירסום כל פרט שהוא הנוגע לפרשה, חוץ מעצם ההודעה על המעצר ועל החשד בריגול לטובת ברי־המועצות.

מכיוון שיש לרבין חסינות, כח־כ ושר, הוא עומד מעל לחוק.

ביקור בברית־המועצות

מי הוא שבתאי קלמנוביץ? בימים האחרונים פורסמו עליו הרבה סיפורים, חלקם נכונים, חלקם